

Effektiv statsförvaltning m.m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar förslag i motioner som väcktes under den allmänna motionstiden 2006. Merparten av förslagen berör effektiv statsförvaltning och avser sådana förvaltningspolitiska frågor som antalet myndigheter, utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet samt samhällsekonomiska analyser vid nedskärningar. Dessutom tar motionerna upp några frågor med anknytning till statens arbetsgivarpolitik, nämligen antidiskrimineringsfrågor i statsförvaltningen samt löne- och pensionsförmåner för chefer i statlig tjänst. Därutöver handlar ett par motioner om reglering av spelmarknaden.

Samtliga motionsförslag avstyrks av utskottet huvudsakligen med hänvisning till det arbete som för närvarande pågår inom de relevanta områdena både på myndigheterna och inom Regeringskansliet.

I betänkandet finns fyra reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Antalet myndigheter	6
Utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet	7
Brukarindikatorer	10
Samhällsekonomiska konsekvensanalyser vid nedskärningar	11
Antidiskrimineringsfrågor inom statsförvaltningen	12
Löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst	14
Reglering av spelmarknaden	17
Reservationer	19
1. Utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet, punkt 2 (s, v)	19
2. Brukarindikatorer, punkt 3 (mp)	20
3. Löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst, punkt 6 (v)	21
4. Reglering av spelmarknaden, punkt 7 (v)	22
Särskilt yttrande	23
Antalet myndigheter, punkt 1 (s)	23
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Antalet myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:K262 av Cecilia Widegren (m) yrkande 1,

2006/07:Fi230 av Sven-Erik Österberg (s) i denna del,

2006/07:Fi241 av Anne Marie Brodén (m),

2006/07:Fi254 av Björn Hamilton och Isabella Jernbeck (båda m) och

2006/07:Fi268 av Eva Johnsson (kd).

2. Utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:K351 av Monica Green (s) yrkande 2 och

2006/07:Fi230 av Sven-Erik Österberg (s) i denna del.

Reservation 1 (s, v)

3. Brukarindikatorer

Riksdagen avslår motion

2006/07:Fi219 av Mikaela Valtersson (mp) yrkande 3.

Reservation 2 (mp)

4. Samhällsekonomiska konsekvensanalyser vid nedskärningar

Riksdagen avslår motion

2006/07:Fi233 av Hillevi Larsson (s).

5. Antidiskrimineringsfrågor inom statsförvaltningen

Riksdagen avslår motion

2006/07:A274 av Karla López (mp) yrkandena 1 och 2.

6. Löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst

Riksdagen avslår motion

2006/07:Fi205 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

Reservation 3 (v)

7. Reglering av spelmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:Fi206 av Barbro Westerholm (fp) och

2006/07:So263 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 2.

Reservation 4 (v)

Stockholm den 13 februari 2007

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Pär Nuder (s), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinder-son (m), Roger Tiefensee (c), Christer Nylander (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Tommy Terne-mar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m) och Jörgen Hellman (s).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i detta betänkande tolv motionsyrkanden som berör området Effektiv statsförvaltning. Motionsyrkandena tar huvudsakligen upp sådana förvaltningspolitiska frågor som antalet myndigheter, utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet samt samhällsekonomiska analyser vid nedskärningar. Dessutom avser motionsyrkandena några frågor med anknytning till statens arbetsgivarpolitik, nämligen antidiskrimineringsfrågor i statsförvaltningen samt löne- och pensionsförmåner för chefer i statlig tjänst.

Därutöver behandlar utskottet två motionsyrkanden med förslag inom området Tillsyn av spelmarknaden.

Samtliga motioner, som i berörda delar behandlas i detta betänkande, väcktes under den allmänna motionstiden hösten 2006. Förslagen i motionerna återges i bilagan till betänkandet.

Utskottets överväganden

Antalet myndigheter

Utskottets förslag i korthet

I några motioner efterfrågas en översyn av myndighetsstrukturen i syfte att reducera antalet myndigheter och effektivisera förvaltningen. Riksdagen avslår motionerna bl.a. mot bakgrund av att regeringen nyligen beslutat om direktiv till en översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation.

Jämför särskilt yttrande (s).

Motionerna

I ett antal motioner efterfrågas en översyn av myndighetsstrukturen i syfte att reducera antalet myndigheter och effektivisera förvaltningen. Det görs i *motionerna Fi230* av Sven-Erik Österberg (s) i denna del, *Fi241* av Anne Marie Brodén (m), *Fi254* av Björn Hamilton och Isabella Jernbeck (båda m), *K262* yrkande 1 av Cecilia Widegren (m) samt i *Fi268* av Eva Johnson (kd). Motionärerna framhåller bl.a. vikten av att renodla verksamheter och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. I synnerhet små myndigheter med relativt sett höga overheadkostnader bör avvecklas eller uppgå i större myndigheter, anser motionärerna.

Kompletterande uppgifter

Statskontoret visar i rapporten Statsförvaltningens utveckling 1990–2005 (2005:32) att myndigheterna under den senaste 15-årsperioden blivit färre men större. År 1990 bestod den statliga förvaltningen av 1 394 myndigheter och 2005 var antalet 552, dvs. en reduktion med ca 60 %. Antalet sysselsatta i staten har dock inte minskat i samma omfattning. Verva uppger i rapporten Organisations- och strukturförändringar i staten, från januari 2007, att sysselsättningen i staten minskat med drygt 10 % mellan 1990 och 2005. I siffran ingår inte effekterna av bolagiseringen av affärsverken. I rapporten har Verva också beräknat att förslagen i budgetpropositionen för 2007 innebär att antalet myndigheter minskar till 380 vid årsskiftet 2007/08. Till skillnad från Statskontorets beräkning av antalet myndigheter ingår i Vervas siffror inte de ca 65 statliga myndigheter som saknar egen personal.

I budgetpropositionen skrev regeringen att man avsåg att se över den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. Därefter, den 21 december 2006, beslutade regeringen om kommittédirektiv till en sådan översyn (dir. 2006:123). Av direktiven framgår att översynen syftar till att effektivisera statlig förvaltning och verksamhet genom att:

- klargöra vad som bör vara statliga åtaganden i form av myndighetsuppgifter,
- skapa goda förutsättningar för regeringens styrning av den statliga verksamheten,
- få till stånd en tydligare och mer överskådlig statlig förvaltningsstruktur som förenklar kontakterna med medborgare och företag och underlättar samverkan mellan statlig och kommunal förvaltning samt
- öka myndigheternas förmåga att bidra till effektiviseringar och att fullgöra sina uppdrag i ljuset av de krav som EU-medlemskapet kräver.

I kommitténs uppdrag ingår särskilt att granska och ompröva myndigheters opinionsbildande och konkurrensutsatta verksamhet samt att analysera de problem som är förknippade med s.k. nämndmyndigheter och andra små myndigheter. Första etappen av kommitténs arbete ska redovisas senast den 15 december 2007 och slutrapporten med förslag senast den 15 december 2008. Kommittén har antagit namnet 2006 års förvaltningskommitté.

I budgetpropositionen för 2007 uppgav regeringen att man avsåg att se över den nyligen genomförda omorganisationen av stabsmyndigheterna Statskontoret, Verva och ESV. Direktiv till en sådan översyn kommer enligt uppgifter från Regeringskansliet att beslutas den 15 februari 2007.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den statliga myndighetsstrukturen i många delar är komplicerad och svåröverskådlig. Den genomgripande översyn av den statliga förvaltningens organisation som regeringen nu beslutat om är därför synnerligen motiverad. Av kommittédirektiven framgår att de problem med förvaltningen som motionärerna pekar på kommer att beaktas i översynen. Mot den bakgrunden avstyrks motionerna.

Utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet

Utskottets förslag i korthet

Mot bakgrund av de arbeten regeringen initierat i syfte att utveckla förvaltningens tjänster och effektivitet avslår riksdagen motioner om bl.a. elektronisk förvaltning och mångkulturell kompetens.

Jämför reservation 1 (s, v).

Motionen

I *motion Fi230* av Sven-Erik Österberg (s) i denna del presenteras ett antal förvaltningspolitiska initiativ i syfte att göra en, som motionären uttrycker det, bra förvaltning bättre. Tre ledstjärnor sätts upp för det arbetet. För det första ska det vara enkelt för medborgare och företag att ha att göra med förvaltningen. Ett ärende ska bara fordra en myndighetskontakt, vilket kräver effektiv samverkan i förvaltningen. För det andra ska förvaltningen arbeta effektivt, rättssäkert och med respekt för människors lika värde. För det tredje ska förvaltningen präglas av nytänkande och förändring. Genom utvärdering, uppföljning och ett ständigt lärande ska förvaltningen anpassas till en omvärld i förändring. För att kunna utveckla förvaltningen i enlighet med dessa tre ledstjärnor krävs enligt motionären bl.a. fortsatt utveckling av e-förvaltningen (elektronisk förvaltning) och fler lokala servicekontor som komplement till statlig service via Internet. Vidare bör ytterligare satsningar göras för att öka den mångkulturella kompetensen i den offentliga förvaltningen. Regelverken behöver ses över för att undvika korruption i alla former och för att ytterligare förtydliga ledningsansvaret i myndigheterna. Motionären vill slutligen även se ett fortsatt arbete med att skapa en effektivare tillsyn samt en bättre utvärdering och uppföljning av förvaltningen.

Monica Green (s) skriver i *motion K351* yrkande 2 att Regeringskansliet och riksdagsförvaltningen bör vara föregångare när det gäller omställningen till en modern e-förvaltning. Vidare bör den IT-politiska strategigruppen få fortsatt förtroende att utarbeta moderna former för svensk e-förvaltning.

Kompletterande uppgifter

Strategi för e-förvaltningens utveckling

Regeringen meddelade i budgetpropositionen för 2007 att en strategi för fortsatt utveckling av den elektroniska förvaltningen (e-förvaltningen) har beslutats. Målet är att förvaltningen 2010 ska ha en effektiv informationshantering som gör informationen lättillgänglig och användbar, en i lämpliga delar automatiserad ärendehantering samt kapacitet att hantera sina inköpsprocesser automatiskt. Vidare uppgav regeringen att utvecklingen av e-förvaltningen ska göra det enklare för myndigheter att samverka och för medborgare och företag att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter gentemot förvaltningen. En första åtgärd är att införa obligatorisk elektronisk hantering av fakturor i staten senast från 1 juli 2009, vilket väntas leda till besparingar på 4 miljarder kronor på fem år. År 2010 ska Sverige ha återtagit en ledande position inom området e-förvaltning.

Enligt uppgifter från Regeringskansliet pågår för närvarande uppbyggnaden av en genomförandeorganisation i syfte att förverkliga e-strategin. Genomförandet ska ledas av en grupp av statssekreterare från Finans-, Försvars-, Utrikes-, Justitie-, Närings- respektive Socialdepartementen. Sekre-

tariatet ska ligga på Finansdepartementet. Också stabsmyndigheterna, ESV, Statskontoret och Verva, kommer på olika sätt att involveras i genomförandet.

I motion Fi230 (s) efterfrågar motionären också fler lokala servicekontor som komplement till statlig service via Internet. Regeringen skrev i budgetpropositionen att man avser att främja en ökad lokal samverkan mellan myndigheter och stimulera inrättandet av lokala servicekontor. Enligt en aktuell uppgift från Regeringskansliet arbetar man för närvarande på att ta fram direktiv för en utredning om lokal samverkan.

Ökad mångfald i den offentliga förvaltningen

I motion Fi230 (s) efterfrågas ökad mångkulturell kompetens i den offentliga förvaltningen. I budgetpropositionen uppgav regeringen att stödet till myndigheternas mångfaldsarbete ska förbättras. Regeringen hänvisade bl.a. till att den tidigare regeringen uppdragit åt Verva att utarbeta en modell för analys och uppföljning av myndigheternas arbete med etnisk och kulturell mångfald.

Regeringsuppdraget innebär att leda och samordna ett regionalt utvecklingsprojekt om mångfald och antidiskriminering inom Sveriges myndigheter (regeringsbeslut Fi2005/3877, Fi2005/6456). Projektet omfattar ett femtiotal myndigheter i fem län (Dalarna, Skåne, Östergötland, Västernorrland och Västra Götaland), där varje länsstyrelse ska ansvara för samordningen och erfarenhetsutbytet mellan deltagande myndigheter i sitt län. Projektet ska slutredovisas till regeringen senast den 31 mars 2008. En delredovisning ska lämnas den 15 februari 2007.

Förordning för tydligare ledningsansvar i myndigheterna

I motion Fi230 (s) pekar motionären på behovet av att förtydliga ledningsansvaret i myndigheterna. Regeringen uppgav i budgetpropositionen att betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23) remissbehandlats och nu bereddes i Regeringskansliet. Inriktningen sades vara att förordningen tydligt ska reglera ledningsformerna enrådighetsverk och styrelse med fullt ansvar. Enligt en aktuell uppgift från Regeringskansliet ska den nya förordningen vara klar senast i april 2007 och gälla från 1 januari 2008.

Tillsyn och utvärdering av förvaltningen

I motion Fi230 (s) efterfrågas en effektivare tillsyn samt bättre utvärdering och uppföljning av förvaltningen.

I budgetpropositionen skrev regeringen att tillsynen får en allt viktigare roll i samhället – inte minst genom de krav som EG:s kommande tjänstedirektiv ställer. En särskild utredare har granskat den statliga tillsynen. Betänkandet Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare tillsyn (SOU 2004:100) har remissbehandlats, och beredning pågår för närvarande

inom Regeringskansliet. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer en riktlinjeproposition med grundläggande och tydliga principer för tillsyn att läggas fram hösten 2007.

När det gäller utvärderingen av myndigheterna redovisar de statliga myndigheterna varje år i sina årsredovisningar hur de har uppnått målen som regeringen satt upp. I budgetpropositionen uppgav regeringen att det årliga perspektivet är viktigt men att det också behövs djupare analyser av myndigheternas verksamhet med ett längre tidsperspektiv. Regeringen avsåg därför att i ökad utsträckning använda sig av externa utvärderingar av myndigheterna och den statliga verksamhetens effekter.

Enligt aktuella uppgifter från Regeringskansliet är planen att under våren lägga ut ett uppdrag gällande att ta fram en utvärderingsmodell. I ett första steg ska en sådan modell testas på ett par myndigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottets uppfattning är att svensk statsförvaltning ska vara effektiv, rätts-säker och medborgarorienterad. Medborgare, företag och organisationer ställer allt högre krav på förvaltningen när det gäller kvalitet, tillgänglighet och opartiskhet. Det är viktigt att ny informationsteknik tillvaratas fullt ut och att verksamheten karakteriseras av transparens, saklighet och ett professionellt ledarskap. Mot bakgrund av de arbeten regeringen initierat i syfte att utveckla förvaltningens tjänster och effektivitet avstyrks de här aktuella motionerna.

Brukarindikatorer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om brukarindikatorer mot bakgrund av det arbete på området som regeringen nyligen initierat.

Jämför reservation 2 (mp).

Motionen

I *motion Fi219* yrkande 3 av Mikaela Valtersson (mp) anser motionären att medborgarna bör ges ökad tillgång till data och statistik över offentlig verksamhet. Dessutom ska ett brukarperspektiv genomsyra informationen. Det saknas i dag vedertagna system för brukaren av de offentliga tjänsterna att följa eller utvärdera resultaten i de offentliga verksamheterna. Därför behövs enligt motionären brukarindikatorer, som är ett system där brukaren av offentliga tjänster själv kan följa utvecklingen, se vilken kvalitet man kan förvänta sig av en service, göra jämförelser mellan olika enheter samt ges möjlighet att utkräva ansvar från politiker och tjänstemän.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen påpekade regeringen att informationen om olika utförare av offentligt subventionerade tjänster behöver bli bättre och enkelt tillgänglig i hela landet. Som ett första steg avsåg regeringen att låta kartlägga den information som tillhandahålls medborgare och företag i dag.

Kartläggningsuppdraget kommer enligt uppgift från Regeringskansliet att läggas på Statskontoret. Direktiv till uppdraget är under arbete och väntas vara klara i februari/mars. Tanken är att uppdraget ska redovisas vid årets slut.

Statens kvalitets- och kompetensråd (ingår numera i Verva) publicerade i februari 2005 en vägledning för myndigheters dialog med sina brukare. Avsikten är att Verva ska publicera nya versioner av denna vägledning efterhand. Av vägledningen framgår att serviceåtaganden kan vara ett bra medel för myndigheter att beskriva och förbättra sina tjänster. Ett serviceåtagande är en officiell redovisning som ger tydlig, relevant och förpliktande information om en myndighets utbud av tjänster och servicenivån på tjänsterna, dvs. ett slags varufakta på en myndighets tjänster eller ett kvalitetsavtal mellan myndigheter och brukarna. Informationen ska vara lätt att förstå och presenteras på ett överskådligt sätt. Relevant information för brukarna kan vara uppgifter om ärendehandläggning, väntetider, klagomålsmöjligheter, öppettider m.m. Exempel på serviceåtaganden finns hos Bolagsverket och Högskoleverket.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är ett rättvisande beslutsunderlag för medborgaren, när denne ska välja bland offentliga tjänster, en viktig förutsättning för en väl fungerande valfrihet. Utskottet välkomnar därför regeringens uttalade ambition att öka tillgången till och kvaliteten på information om offentliga tjänster. Mot bakgrund av de förbättringar på området som är aviserade avstyrs motionen.

Samhällsekonomiska konsekvensanalyser vid nedskärningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om samhällsekonomiska konsekvensanalyser vid nedskärningar och besparingar i offentlig verksamhet. Finansutskottet anser att det inte bör vara den enskilda kommunens eller landstingets uppgift att göra sådana samhällsekonomiska överväganden. Dessa bedömningar bör göras av staten.

Motionen

I *motion Fi233* uppger Hillevi Larsson (s) att det bör genomföras samhälls-ekonomiska konsekvensanalyser inför planerade nedskärningar och besparingar i offentlig verksamhet. Om exempelvis en kommun eller ett landsting drar ned på personal, blir effekten visserligen en ekonomisk besparing för kommunen i fråga men kan samtidigt för samhället som helhet innebära ett enormt slöseri med såväl pengar som mänskliga resurser, enligt motionären. Samhällsekonomiska konsekvensanalyser vid besparingar bör enligt motionären också krävas av bolag där staten och kommunen har ett avgörande inflytande över beslutsfattandet.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet behandlade motsvarande motion i betänkande 2003/04: FiU1. I likhet med tidigare anser utskottet att slöseri med såväl mänskliga som ekonomiska resurser naturligtvis ska undvikas i största möjliga utsträckning. I den mån nedskärningar i den offentliga sektorn är nödvändiga måste de genomföras med gott omdöme så att onödiga kostnader, mänskliga och ekonomiska, kan minimeras. Det är emellertid vare sig rimligt eller riktigt att kräva samhällsekonomiska kalkyler av kommuner, landsting eller offentligt ägda bolag i samband med neddragningar. Det kan inte vara den enskilda kommunens, landstingets och i än mindre grad bolagets uppgift att göra sådana samhällsekonomiska överväganden. Dessa bedömningar bör göras av staten.

Härmed avstyrks motionen.

Antidiskrimineringsfrågor inom statsförvaltningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionärens förslag om en kompetenssatsning på antidiskrimineringsfrågor i staten med hänvisning till det pågående arbetet vid statliga myndigheter i syfte att stärka och utveckla attityder och förhållningssätt för mångfald och antidiskriminering.

Motionen

I *motion A274* påpekar Karla López (mp) att det svenska samhället genom-syras av strukturer som diskriminerar och utestänger människor. Enligt motionären bör staten ta sitt ansvar och starta en process för att skapa ett rättvisare samhälle. Staten ska också inta en ledande roll för förändring av de värderingar och sätt att se världen som på ett omedvetet sätt upprätthåller orättvisa strukturer och mekanismer. Detta ska ske inte bara genom att förändra attityder utan också genom att förändra den statliga verksamheten

så att den inte diskriminerar någon. Därför föreslår motionären att staten ska genomföra en kompetenssatsning för all personal. Kompetensuppbyggnaden bör gälla genuskunskap, HBT-perspektiv, strukturell rasism, åldersdiskriminering, handikappfrågor och andra perspektiv som är nödvändiga för att omstrukturera samhället så att det passar alla (yrkande 1). Målet ska vara att dessa perspektiv sedan ska genomsyra hela den statliga verksamheten (yrkande 2).

Kompletterande uppgifter

För närvarande pågår flera insatser som initierats i syfte att stärka och utveckla arbetet om mångfald och antidiskriminering vid statliga myndigheter. Verket för förvaltningsutveckling Verva leder och samordnar ett regionalt utvecklingsprojekt, vars mål är att underlätta och utveckla myndigheternas arbete på området. Därigenom ska projektet bidra till att myndigheterna utvecklas mot öppna och fördomsfria organisationer.

Parallellt med Vervas uppdrag pågår arbetet med projektet Olikhet som tillgång, vilket drivs av Utvecklingsrådet för den statliga sektorn. Projektets syfte är att stödja ett samspel och ett förhållningssätt som gör mångfalden till en framgångsfaktor i den statliga verksamheten. Målet är ökad respekt för olikheter, öppnare arbetsklimat som ser olikheter som en tillgång, ökad självinsikt om egna värderingar samt en mer aktiv efterfrågan på olikheter vid rekrytering.

Därutöver erbjuder Arbetsgivarverket sina medlemmar utbildningar i mångfald i arbetslivet samt ger bidrag till utveckling av medarbetardialog på området. Utbildningarna fokuserar på arbetet med attityder och praktiska åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för att effektivt tillvarata människors förmåga, oavsett bakgrund och ursprung, samt att stödja en framsynt kompetensförsörjning på myndigheterna.

Det pågår dessutom en försöksverksamhet med avidentifierade ansökningshandlingar vid rekrytering till statliga myndigheter. En studie av hur vissa myndigheter arbetar med sina rekryteringar för att motverka diskriminering, utan krav på att tillämpa någon särskild metod, har också initierats.

Arbetet med de aktuella insatserna pågår huvudsakligen under 2007. Insatserna kommer att följas upp samt utvärderas under 2008.

Utskottets ställningstagande

Det är finansutskottets uppfattning att det svenska samhället ska vara öppet och präglad av gemenskap och mångfald. Det ska vara ett samhälle där varje människa har samma rättigheter och skyldigheter och där ingen grupp blir tillbakasatt eller diskriminerad. Diskriminering går på tvärs mot den grundläggande mänskliga rättigheten att alla människor har lika värde. Den styrs av mekanismer som i stort sett är desamma oavsett grunden för diskrimineringen. Den kränkning som varje diskriminerad människa känner är också densamma oavsett om den yttre orsaken är kön, etnisk tillhörig-

het eller något annat. Därför är det enligt utskottets mening en principfråga att arbetet mot utanförskap i samhället utvecklas på flera plan samtidigt, från en samordning av relevant lagstiftning till en förändring av attityder. I detta arbete har statsförvaltningen en viktig roll.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att ökad etnisk och kulturell mångfald på alla nivåer i statsförvaltningen ingår bland regeringens mål för statlig arbetsgivarpolitik. Regeringen har dessutom vid olika tillfällen betonat vikten av mångfald i arbetslivet och statens särskilda ansvar som föredöme. Bland annat i budgetpropositionen för 2007 understryker regeringen att ökad etnisk och kulturell kompetens är viktig för att statsförvaltningen ska klara sin verksamhet på lång sikt. Ökad mångfald utvecklar dessutom kompetensen bland statsanställda och bidrar till att skapa förtroende och legitimitet för den statliga verksamheten.

Utskottet anser att det är angeläget att kunskaperna om antidiskriminering och integration förbättras i den statliga förvaltningen. Det måste finnas gott om information, rådgivning och metodhjälp för myndigheter så att de kan vidta kraftfulla åtgärder för att bekämpa diskriminering. Därför är de pågående insatserna på området av särskild vikt för att ett antidiskrimineringsperspektiv ska genomsyra hela den statliga verksamheten. Utskottet utgår från att en kontinuerlig förbättring av stödet till myndigheternas arbete med antidiskrimineringsfrågor även i fortsättningen kommer att ingå i regeringens arbetsgivarpolitiska prioriteringar.

Mot bakgrund av det pågående arbetet med kompetenssatsningar inom mångfald och antidiskriminering i statsförvaltningen bedömer finansutskottet att motionärens förslag får anses vara tillgodosett. Något uttalande från riksdagens sida angående antidiskrimineringsfrågor i staten är således inte påkallat. Därmed avstyrker utskottet motionen.

Löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionärernas förslag om att införa lönetak för arbete i statlig tjänst samt begränsa omfattningen av statliga avgångsersättningar med hänvisning till en pågående översyn av riktlinjerna för anställningsvillkor för chefer i statliga företag. Finansutskottet hänvisar i sin motivering till den aviserade översynen av regeringens chefpolicy avseende chefer för statliga myndigheter.

Jämför reservation 3 (v).

Motionen

Vänsterpartiet framhåller i *motion Fi205* att staten som arbetsgivare kan vara pådrivande för att skapa rimliga lönevillkor genom att föra en lönepolitik som skapar legitimitet för viktiga verksamheter och ett bra samhällsklimat. Därför förordar motionärerna att ett lönetak införs för arbete i statlig tjänst (yrkande 1). Som tak vid lönesättning av ledande befattningshavare bör statsministerns lön användas. Detta lönetak borde också fungera som moralisk norm för kommuner, landsting och privata företag. Vidare framhävs i motionen risken med överdådiga avgångsvederlag vid statliga chefsbefattningar. Mycket höga avgångsersättningar som ger ekonomiskt oberoende för återstående arbetsliv skapar oansvarighet bland personer i ledande ställning. Motionärerna anser att avgångsvederlag ska vara en rimlig omställningsersättning, inte en garanterad hög levnadsstandard livet ut. Därför föreslår de att regeringen genomför en övergripande kartläggning och förändring av avgångsvederlag för chefer i statlig tjänst (yrkande 2).

Kompletterande uppgifter

Pågående översyn av anställningsvillkor för chefer i statliga företag

Regeringen har aviserat en översyn av riktlinjer för ledande befattningshavare i de statligt ägda bolagen. Enligt det ansvariga statsrådet Maud Olofsson är översynen angelägen eftersom det gällande regelverket är för detaljerat och går in på frågor som borde beslutas av bolagets styrelse och ledning.¹ De statligt ägda företagen ska i stället följa den svenska koden för bolagsstyrning. Några ändringar i principerna med anledning av enskilda chefers anställningsvillkor ska inte förekomma. Maud Olofsson understryker också att det av staten beslutade regelverket samtidigt ska vara tydligt både vad gäller krav på avkastning och det sätt på vilket bolagen ska styras. Både ägardirektiv och andra direktiv till bolagens styrelser får inte vara för detaljerade för att styrelserna ska kunna ta ett ekonomiskt och socialt ansvar samt sköta de statliga företagen på ett effektivt sätt.

Enligt information från Regeringskansliet har man påbörjat översynen av riktlinjerna rörande anställningsvillkor för personer i företagsledande ställning, samt för incitamentsprogram för anställda, i statliga företag. Översynen omfattar samtliga områden som ingår i de nuvarande riktlinjerna, dvs. pensionsvillkor, uppsägningstid och avgångsvederlag, styrelsens arvoden, redovisning i årsredovisningen och på bolagsstämman samt incitamentsprogram. Översynen förväntas vara klar i god tid inför vårens ordinarie bolagsstämmor som beräknas ske mellan den 15 mars och den 30 april i år. När översynen är avslutad kommer regeringen att fatta beslut om nya riktlinjer för ledande befattningshavare i statliga företag.

¹ Näringsminister Maud Olofssons svar på interpellation 2006/07:56 om vd-bonus i statliga företag, prot. 2006/07:28, den 28 november 2006.

Aviserad översyn av regeringens chefspolicy

I budgetpropositionen för 2007 aviserar regeringen att man förbereder en översyn av den chefspolicy som avser chefer för statliga myndigheter. Detta innebär att de målsättningar som syftar till en aktiv rekrytering av nya myndighetschefer, individuella utvecklingsinsatser, årliga mål- och resultatdialoger, rörlighet samt rimliga löne- och anställningsvillkor kommer att granskas utifrån de principiella förhållningssätt som formulerats av Allians för Sverige. Regeringskansliet har redan påbörjat arbetet i syfte att genomföra förändringar i rekryteringsprocessen avseende myndighetschefer och vissa andra högre befattningshavare. För att slutligt kunna bestämma formerna för en ny rekryteringsprocess krävs dock enligt regeringen att noggranna analyser görs av vilka ytterligare förändringar som är nödvändiga.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet anser att utformningen av löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst ska medverka till att målen för den statliga verksamheten uppnås och att den bedrivs effektivt och rationellt. Ersättningsarnas storlek och utformning bör vara grundade på överväganden om myndighetens eller företagets storlek, ekonomiska faktorer, verksamhetens komplexitet samt chefens arbetsuppgifter och lämplighet. Det är också viktigt att man vid lönesättningen tar stor hänsyn till ledaregenskaper och förmåga att leda och utveckla verksamheten. Anställningsvillkoren måste således vara utformade på ett sådant sätt att de tryggar en långsiktig försörjning av kvalificerade chefer i den statliga sektorn. De ska också styras av ett regelverk som med sin tydlighet främjar effektiv styrning i staten.

I detta sammanhang kan utskottet, i likhet med näringsministern, konstatera att det finns behov av en översyn av regelverket kring anställningsvillkoren för chefer i statliga företag. Även regeringens chefspolicy för myndighetschefer behöver ses över. Utskottet förutsätter därför att regeringen vid en lämplig tidpunkt återkommer till riksdagen med en redogörelse över vilka strukturella förändringar inom chefsförsörjningen i staten som kommer att genomföras.

Med hänsyn till det pågående arbetet med översynen av anställningsvillkoren för chefer i statlig tjänst finns det enligt finansutskottet inget behov för riksdagen att i detta avseende göra något särskilt uttalande till regeringen. Därmed avstyrker utskottet motionen.

Reglering av spelmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om ökad reglering av spelmarknaden. De problem som motionärerna uppmärksammar finns med i Regeringskansliets beredning av Lotteriutredningens betänkande. Jämför reservation 4 (v).

Motionerna

I *motionerna Fi206* av Barbro Westerholm (fp) och *So263* yrkande 2 av Mikael Oscarsson (kd) efterfrågas en tydligare reglering av spelmarknaden. Förslagen motiveras med att den snabba tillväxten av Internetspel, som finns tillgängliga 24 timmar om dygnet, ökar spelberoende och missbruk. Barn och unga kan snabbt spela bort stora summor pengar utan att föräldrar kan övervaka det fullt ut. Båda motionärerna framhåller en i USA nyligen antagen lagstiftning som ett exempel värt att följa. Den nya lagen förbjuder banker och andra kreditinstitut att förmedla betalningar till spelbolag som bedriver Internetspel.

Kompletterande uppgifter

Regeringen lämnade i november 2005 AB Svenska Spel tillstånd att anordna poker över Internet med förhoppningen att det växande spelintresset skulle kanaliseras till ett alternativ som i högre grad tog hänsyn till sociala skyddsintressen. Tillståndet är förenat med ett antal villkor i syfte att i största möjliga utsträckning motverka sociala skadeverkningar och underårigt spel. Avsikten är att utvärdera verksamheten våren 2007. I januari 2006 presenterade Lotteriutredningen sitt slutbetänkande *Spel i en föränderlig värld* (SOU 2006:11). Utredningen hade i uppdrag att se över lagstiftningen inom spelområdet mot bakgrund av utvecklingen på spelmarknaden och utvecklingen av EG-rätten. Lotteriutredningen föreslår anpassningar med utgångspunkt i det gällande regelverket, men lämnar även förslag på en alternativ modell till reglering som innebär införandet av ett licenssystem. Detta skulle bl.a. göra det möjligt för kommersiella anordnare att få tillstånd att anordna spel i Sverige.

Lotteriutredningens betänkande har remissbehandlats, och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Enligt aktuella uppgifter från Regeringskansliet ingår problemet med betalningsströmmar till Internetspel i den pågående beredningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att de sociala skyddsintressena beaktas vid regleringen av spelmarknaden. Samtidigt anser utskottet att det är rimligt att avvakta resultatet av regeringens beredning av Lotteriutredningens betänkande. Mot den bakgrunden avstyrks motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utveckling av förvaltningens tjänster och effektivitet, punkt 2 (s, v)

av Pär Nuder (s), Sonia Karlsson (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s) och Jörgen Hellman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förvaltningens tjänster och effektivitet. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2006/07:K351 av Monica Green (s) yrkande 2 och

2006/07:Fi230 av Sven-Erik Österberg (s) i denna del.

Ställningstagande

Svensk offentlig förvaltning håller hög klass. Den är effektiv, rättssäker och demokratiskt förankrad och den står sig väl i en internationell jämförelse. Men förvaltningen ställs hela tiden inför nya och förändrade krav. Det finns därför behov av ytterligare insatser för att utveckla förvaltningens olika delar till en bättre fungerande helhet. Vi sätter upp tre ledstjärnor för det arbetet:

1. Ett ärende – en kontakt. Det ska vara enkelt för medborgare och företag att ha att göra med förvaltningen. Detta kräver att vi bryter stuprörstänkandet och skapar en förvaltning som samverkar.
2. Rätt sak på rätt sätt. Förvaltningen ska arbeta effektivt och rättssäkert och med respekt för människors lika värde.
3. Nyttänkande och förändring. Förvaltningen ska ha en hög förmåga att ta till sig ny teknik och nya lösningar. Genom utvärdering, uppföljning och ständigt lärande ska förvaltningen anpassas till en omvärld i förändring.

Med dessa ledstjärnor i fokus bör regeringen driva det förvaltningspolitiska utvecklingsarbetet vidare. Arbetet bör omfatta bl.a. fortsatt utveckling av e-förvaltningen och av lokala servicekontor. Vi anser att det finns ett starkt behov att fortsätta samordning inom Regeringskansliet och mellan regering och riksdag när det gäller e-förvaltning. Den IT-politiska strategi-

gruppen bör få fortsatt förtroende att utarbeta moderna former för svensk e-förvaltning. Vidare bör ytterligare satsningar göras för att öka den mångkulturella kompetensen i den offentliga förvaltningen. Vikten av att fortsätta arbetet med avkodifierade ansökningshandlingar kan inte nog betonas. Regelverken bör ses över för att undvika korrupktion i alla former och för att förtydliga ledningsansvaret i myndigheterna. Vi vill även se ett fortsatt arbete med att skapa en effektivare tillsyn samt en bättre utvärdering och uppföljning av förvaltningen. Vi anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder man ämnar vidta i syfte att utveckla förvaltningen. Av redovisningen ska tydligt framgå hur ovan beskrivna ledstjärnor ska kunna förverkligas samt hur en svensk e-förvaltning ska utformas i praktiken.

Mot denna bakgrund tillstyrker vi delvis motionerna Fi230 (s) i denna del och K351 (s) yrkande 2.

2. Brukarindikatorer, punkt 3 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om brukarindikatorer. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2006/07:Fi219 av Mikaela Valtersson (mp) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att ett brukarperspektiv måste genomsyra all information som görs tillgänglig i den offentliga servicen. Brukarindikatorer är ett system där brukaren av offentliga tjänster och service själv kan följa utvecklingen, se vilken kvalitet man kan förvänta sig av en service, göra jämförelser mellan olika enheter samt utkräva ansvar från politiker och tjänstemän.

Syftet med brukarindikatorer kan ses som tvåfalt. För det första ökar de möjligheten till inflytande. Genom att redovisa resultat och kvalitet skapar man möjlighet för medborgaren och brukaren att påverka. För det andra skapar brukarindikatorer bättre förutsättningar för medborgaren att utnyttja sin valfrihet. Valfrihet finns i dag på många områden, och för att dessa val ska fungera behövs objektiva indikatorer. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen och redogöra för hur brukarindikatorer ska tas fram och göras tillgängliga i alla olika delar av den offentliga servicen.

Jag tillstyrker mot den bakgrunden delvis motion Fi219 (mp) yrkande 3.

3. Löner och avgångsförmåner för chefer i statlig tjänst, punkt 6 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att införa ett lönetak för arbete i statlig tjänst samt genomföra en kartläggning och förändring av statliga avgångsersättningar. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi205 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har vid ett flertal tillfällen påtalat det orimliga i att bevilja fantasilöner för ledande personer i både privat och offentlig tjänst. Ständigt ökade löneförmåner för en liten elit av chefer, vid sidan om eftersläpningar i löneutvecklingen för andra grupper anställda, gör det svårt att hålla samman ett samhälle och efterlysa förtroende för dess institutioner. Detta är särskilt påtagligt i tider med svåra ekonomiska problem. Dessutom har Vänsterpartiet påpekat att det inte är vanligt att chefer behöver två eller fler årslöner för sitt uppehälle. Risken är snarare att överdådiga och överbeskyddande avgångsvederlag skapar en problematisk incitamentsstruktur och en gräddfilskultur bland personer i ledande ställning.

Det är ett stort samhällsproblem att klyftorna i inkomster och förmögenheter har ökat. Det är främst de allra bäst avlönade som dragit ifrån. Detta är inte fråga om privatmoral, utan om systemproblem. Staten bör ta sitt ansvar som ägare och arbetsgivare för att bidra till att motverka denna utveckling. Staten bör på olika sätt föra en lönepolitik som skapar legitimitet för viktiga verksamheter och ett bra samhällsklimat. Därför ställer jag mig bakom Vänsterpartiets förslag att ett lönetak bör införas för arbete i statlig tjänst. Som tak vid lönesättning av ledande befattningshavare bör statsministerns lön användas. De resonemang som förs om att lönen för ledande befattningshavare i statliga bolag ska sättas efter bl.a. nivån på ansvar och omsättning framstår som svårförsvärlig om man betänker statsministerns övergripande ansvar för rikets styre.

Jag ser också behov av en förändring av villkoren för avgångsersättningar. Avgångsvederlag ska vara en rimlig omställningsersättning, inte en garanterad hög levnadsstandard livet ut. En del har redan gjorts för att strama upp avgångsvederlagen, men staten bör som arbetsgivare ha en målsättning att gå vidare. Därför bör regeringen genomföra en övergripande kartläggning och förändring av avgångsvederlag för chefer i statlig tjänst.

Det jag har anfört om ett lönetak för arbete i statlig tjänst samt en övergripande kartläggning och förändring av statliga avgångsersättningar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed bifaller riksdagen motion Fi205 (v) yrkandena 1 och 2.

4. Reglering av spelmarknaden, punkt 7 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om reglering av spelmarknaden. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi206 av Barbro Westerholm (fp) och
avslår motion

2006/07:So263 av Mikael Oscarsson (kd) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att de ökade anslagen till åtgärder mot spelberoende som riksdagen beslutade om i samband med budgetpropositionen för 2007 är angelägna, men otillräckliga. Genom ett alltmer utbrett spelande via Internet samlas stora penningssummor in av spelbolagen, ofta på pokerspel där insatserna kommer från kreditkortsnummer och från spelare som kan spela i ensamhet på sin dator. Det förekommer att barn använder föräldrarnas kontokort och spelar bort stora summor på kort tid. Även om spel över Internet inte kan förhindras kan riskerna minska genom att man sätter upp regler för spelandet. USA har exempelvis antagit en lag som förbjuder banker och andra kreditinstitut att förmedla betalningar till spelbolag som bedriver Internetspel. Jag anser att Sverige bör följa USA:s exempel och införa en sådan lagstiftning.

Jag tillstyrker av dessa skäl motion Fi206 (fp).

Särskilt yttrande

Antalet myndigheter, punkt 1 (s)

Pär Nuder (s), Sonia Karlsson (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Jörgen Hellman (s) anför:

Den statliga förvaltningen är i dag svåröverskådlig för medborgare och företag. En del av Ansvarsutredningens uppdrag var att klarlägga eventuella brister i ansvarsfördelningen mellan myndigheter som försvårar samverkan.

Socialdemokraterna anser, med hänvisning till anvisningarna för Ansvarsutredningen, att den nuvarande regeringens tillvägagångssätt med nedläggningar av vissa ad hoc-utvalda statliga myndigheter inte sker på ett ansvarsfullt sätt med Sveriges bästa för ögonen. Vi socialdemokrater vill att regeringen i stället tar hänsyn till slutsatserna i Ansvarsutredningen så att helheten i statsförvaltningen och inte kortsiktiga politiska intressen prioriteras vid eventuell omstrukturering av de statliga myndigheterna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:K262 av Cecilia Widegren (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en översyn med syfte att minska antalet myndigheter och ämbetsverk.

2006/07:K351 av Monica Green (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingen av svensk e-förvaltning.

2006/07:Fi205 av Ulla Andersson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lönetak i statlig tjänst.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en övergripande kartläggning och förändring av avgångsvederlag.

2006/07:Fi206 av Barbro Westerholm (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud för banker och andra kreditinstitut att förmedla betalningar till spelbolag som bedriver Internetspel.

2006/07:Fi219 av Mikaela Valtersson (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att generellt göra tillgängliga data och statistik för offentlig verksamhet och att sådan data och statistik ska publiceras och finnas tillgängliga för medborgarna på ett tillgängligt sätt där ett brukarperspektiv måste genomsyra all information.

2006/07:Fi230 av Sven-Erik Österberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den framtida förvaltningspolitiken.

2006/07:Fi233 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samhällsekonomisk konsekvensanalys.

2006/07:Fi241 av Anne Marie Brodén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om färre och effektivare myndigheter.

2006/07:Fi254 av Björn Hamilton och Isabella Jernbeck (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av översyn av statliga myndigheter.

2006/07:Fi268 av Eva Johnsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en totalöversyn av myndigheterna i Sverige.

2006/07:So263 av Mikael Oscarsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en tydligare reglering av spelmarknaden.

2006/07:A274 av Karla López (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att genomföra en kompetenssatsning på antidiskrimineringsfrågor inom statsförvaltningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att olika antidiskrimineringsperspektiv ska genomsyra den statliga verksamheten så att ingen människa ska känna sig diskriminerad av staten.